Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen

Morgen maak je samen_

Managementletter 2021

Gemeente Krimpenerwaard

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
8 november 2021

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen

Inleiding

Gemeente Krimpenerwaard
T.a.v. de directie
Postbus 51
2820 AB STOLWIJK

5 november 2021

Referentie:

Geachte directieleden,

Graag presenteren we u hierbij onze tussentijdse bevindingen die voortkomen uit de controle van de jaarrekening van gemeente Krimpenerwaard over het boekjaar dat eindigt op 31 december 2021. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2021.

Dit rapport is gebaseerd op onze werkzaamheden tot en met 5 november 2021. Indien er na deze datum nieuwe bevindingen zijn met betrekking tot de interne beheersing, dan delen wij dit met u in ons accountantsverslag.

Het rapport bestaat uit drie delen. In deel 1 geven wij een overzicht van onze kernboodschappen. Deel 2 beschrijft diverse aspecten gerelateerd aan de interne beheersing. Deel 3 beschrijft de relevante ontwikkelingen voor uw gemeente en uw status van voorbereiding op deze ontwikkelingen.

We bespreken de inhoud van dit verslag graag tijdens de vergadering met de auditcommissie op 22 november 2021. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen. Wij zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. A.E. Gerritsma RA
senior director

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam T: 088 792 00 10, F: 088 792 95 33, www.pwc.nl

PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen

Inhoudsopgave

Inleiding 1
Inhoudsopgave 2
Onze boodschappen 3
Controlekader 4
Controleomgeving 5
Fraude en wet- en regelgeving 6
Uw interne beheersing 7
IT-risico's en beheersing 8
Vooruitkijkend 9
Rechtmatigheidsverantwoording 10
Impact van Covid-19 11
Het sociaal domein 12
Wet normering topinkomens 13
Overige ontwikkelingen 14
Het controleproces 15
Controleplanning 16
Bijlagen 17
ISA-vereisten 18

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen

Onze boodschappen

In dit hoofdstuk staan we stil bij onze belangrijkste boodschappen die we hebben geformuleerd naar aanleiding van de interim-controle bij de gemeente Krimpenerwaard.

01

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen

Onze kernboodschappen

Uw interne beheersing

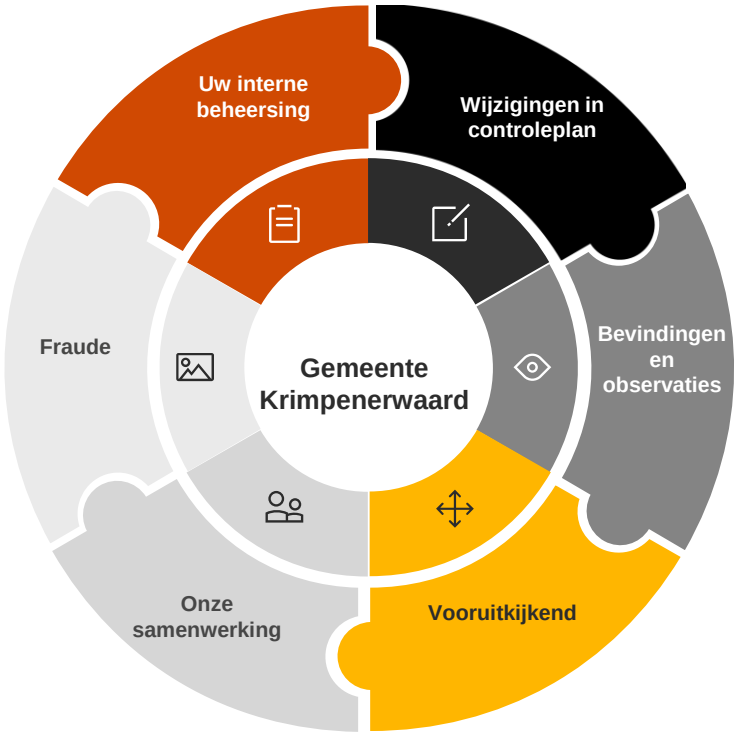
- We concluderen dat de controleomgeving en de interne beheersing van voldoende niveau is om te komen tot een betrouwbare jaarrekening.

Fraude

- Geen aanpassingen in de frauderisico's ten opzichte van controleplan.
- Er wordt een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar aanleiding van een anonieme klachtenbrief over een aanbestedingsprocedure in 2014. We adviseren om ons mee te nemen in de stappen van dit onderzoek.

Onze samenwerking

- We ervaren een open, constructieve en plezierige samenwerking.
- De gemaakte tijdslijn in de zomer en voldoende contactmomenten zorgt voor een goed en efficiënt verloop van de interim-controle.
- Na elke controleperiode delen wij onze gerealiseerde uren in vergelijking met geplande uren en hebben we hier een open gesprek over.

Wijzigingen in controleplan

- Er zijn geen nieuw geïdentificeerde bedrijfs- of controlerisico's ten opzichte van het controleplan.
- Op basis van tussentijdse werkzaamheden verwachten we geen aanvullende werkzaamheden tijdens de jaareinde controle.

Bevindingen en observaties

- Concerncontrol en de kwaliteitscontrole hebben goed uitgewerkte werkbestanden en rapportages. De bevindingen en aanbevelingen onderschrijven wij en moeten actiever opgevolgd worden door de lijn.
- Onze IT-controle heeft als resultaat een aantal bevindingen die betrekking hebben op logische toegangsbeveiliging.

Vooruitkijkend

- Het is belangrijk dat de gemeente aandacht heeft voor specifieke onderwerpen, zoals de rechtmatigheids-verantwoording (incl. kadernota rechtmatigheid), Covid-19, WNT, notitie MVA m.b.t. voorziening achterstallig onderhoud en notitie incidentele baten/lasten..
- Nieuwe opkomende controleverklaring 2022 (NBA-consultatiedocument), hiervoor gaan wij in overleg met de Gemeente over het fraude risico beheersingsproces.

Dit rapport is opgesteld uitsluitend voor gebruik door de raad en het college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Krimpenerwaard. Op dit rapport kan niet door derden worden gesteund aangezien derden niet op de hoogte zijn van het doel van de werkzaamheden en de resultaten onjuist kunnen interpreteren. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid, zorgplicht en/of verantwoordelijkheid jegens andere partijen dan Gemeente Krimpenerwaard.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

02

Controlekader

Dit hoofdstuk is bedoeld om u inzicht te geven in de controleomgeving inclusief de maatregelen ter voorkoming van fraude. Daarnaast reflecteren we in dit hoofdstuk op de status van de interne beheersing, inclusief de beheersing van de IT-omgeving.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

Controleomgeving

Onze visie op uw interne beheersing: uw controleomgeving vormt een voldoende basis voor de interne beheersing

Het college is verantwoordelijk voor het inrichten van een interne controle-omgeving die het mogelijk maakt een jaarrekening op te stellen die geen afwijkingen van materieel belang bevat door fraude of fouten.

Het rapport van de commissie die is ingesteld om na te denken over de toekomst van de accountancy, Commissie Toekomst Accountancysector, bevestigt dat de kwaliteit van het werk van de accountant in belangrijke mate wordt beïnvloed door de kwaliteit van het rapportageproces bij de opdrachtgever. Dit vereist een intensievere betrokkenheid van het college en de raad, ook ten aanzien van niet-financiële informatie.

Sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen zijn de primaire verantwoordelijkheid van het college. De raad moet zich een oordeel kunnen vormen over de inrichting en het functioneren van de bedrijfsvoering in de zin dat deze doeltreffend en doelmatig is ingericht. Een paragraaf bedrijfsvoering op voldoende kwalitatief en kwantitatief niveau is daarbij essentieel. Het is van belang dat de raad kennisneemt van de paragraaf om zodoende de daarin opgenomen gemeentespecifieke aandachtspunten mee te nemen in de kaderstellende en controlerende activiteiten.

Een toevoeging aan de paragraaf bedrijfsvoering

Het college stelt ten minste een keer per jaar in de paragraaf bedrijfsvoering de raad op de hoogte van de hoofdlijnen van het strategische beleid, de algemene en financiële risico's en het beheersings- en controlesysteem van de gemeente. Hierin kan het strategisch beleid nog meer worden toegelicht.

De raad en het college hebben de volgende verantwoordelijkheden:

- Kaderstellen: de raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van de doelstellingen en kaders in de vorm van beleid, begroting en verordeningen. Het college voert het beleid uit binnen de kaders die de raad heeft gesteld;
- Controleren: de raad ziet ook toe op de uitvoering door het college. Zijn de kaders gevolgd, welke resultaten zijn bereikt en wat zijn de financiële resultaten? Dit gebeurt niet alleen via de begroting en jaarverslag. De paragraaf bedrijfsvoering informeert raadsleden over de realisatie van beleidsdoelstellingen die door de raad zijn vastgesteld bij begroting. Dit is een onderdeel van hun controlerende rol.
- Het college moet vanaf 2022 in de paragraaf bedrijfsvoering specifiek ook ingaan op de afwijkingen die zijn geconstateerd in de rechtmatigheids-verantwoording. Voor het opstellen van informatie over de rechtmatigheid moet de raad kaders geven, bijvoorbeeld de verantwoordingsgrens en inzake de gewenste mate van detaillering in de paragraaf bedrijfsvoering.
- De elementen van de controleomgeving vormen een juiste basis

Onze conclusie is dat de elementen van de controleomgeving gezamenlijk een juiste basis vormen voor de andere onderdelen van de interne controle. Hiermee concluderen we dat de controleomgeving en de interne beheersing van voldoende niveau is om te komen tot een betrouwbare jaarrekening, inclusief de toelichting over rechtmatigheid.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

Onze observaties van uw controleomgeving

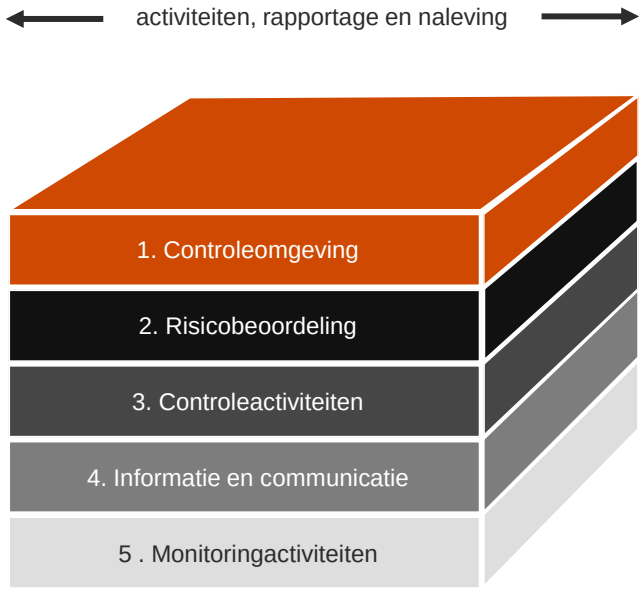
De controleomgeving vormt de basis voor een goede opzet van de processen en de effectieve werking hiervan. Hieronder hebben we uw interne controleomgeving geëvalueerd per onderdeel van de interne beheersing en geven wij u onze aanbevelingen. Onze conclusie is dat de elementen van de controleomgeving gezamenlijk een juiste basis vormen voor de andere onderdelen van de interne controle.

1. Controleomgeving

- College toont een streven naar integriteit en ethische waarden. Er is een integriteitsbeleid, gedragscode en regelen melden vermoeden toestanden.
- Raad oefent toezichtstaken uit.
- De directie toont streven naar bekwaamheid.
- Gemeentesecretaris stelt structuur, autoriteit en verantwoordelijkheid vast.
- Raad en college dwingen verantwoording af.

2. Risicobeoordeling

- Er is sprake van een jaarlijkse begroting waarin de bestuurlijke hoofdlijnen, programma's en financiën voor het komend begrotingsjaar worden gepresenteerd.
- Risicoanalyses op procesniveau worden opgesteld door concerncontrol en vastgelegd in het controleplan 2021 (van concerncontrol). Directie stelt dit controleplan vast. In het plan worden ook frauderisico's worden benoemd. Er is geen overkoepelende frauderisicoanalyse.
- Er is een aparte risicobeoordeling uitgevoerd naar aanleiding van Covid-19.
- De directie identificeert en analyseert significante wijzigingen in de IT-omgeving, zoals de overgang naar een nieuwe applicatie.

5. Monitoringactiviteiten

- Concerncontrol voert werkzaamheden uit op de financiële processen en koppelt bevindingen en resultaten terug door middel van de IC-rapportages.

3. Controleactiviteiten

- Concerncontrol voert werkzaamheden uit in de 2e lijn aan de hand van een vooraf geformuleerd controleplan.
- Concerncontrol koppelt ook periodiek actief de bevindingen terug middels de IC-rapportages zodat hier binnen de organisatie op geacteerd kan worden.
- De directie baseert inzet op beleidsregels en procedures
- We concluderen dat het management schattingen inzake bijvoorbeeld de voorzieningen, MVA-afschrijvingen en waardering grondexploitaties naar behoren heeft ontworpen, uitgevoerd of correct heeft gedocumenteerd.

4. Informatie en communicatie

- Er is sprake van een jaarlijkse P&C-cyclus waarbij periodiek voortgangsrapportages worden opgesteld. Hierin vindt analyse plaats tussen begroting en werkelijke cijfers. Raad/college zal hier tevens actief om vragen indien afwijkingen ten opzicht van begroting bestaan (en significant zijn).

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

Fraude, omkoping en corruptie en het niet naleven van wet- en regelgeving

Geen nieuwe frauderisico's en risico's van het niet naleven van wet- en regelgeving geconstateerd in vergelijking met het controleplan

We hebben de evaluatie door gemeente Krimpenerwaard van frauderisico's en risico's in verband met het niet naleven van wet- en regelgeving beoordeeld. Met betrekking tot de identificatie van de significante frauderisico's constateerden we geen andere risicofactoren ten opzichte van ons controleplan.

Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij de interne beheersing rond het voorkomen en identificeren van fraude beoordeeld. Aangezien het voorkomen en opsporen van fraude de primaire verantwoordelijkheid is van het college en de raad, verwachten we dat er een zeker minimaal niveau van interne controle is, rekening houdend met de omvang en complexiteit van de gemeente en haar activiteiten.

Vanuit openbare nieuwberichten en de gemeente is er casus onder onze aandacht gekomen. Dit gaat om informatie in een klachtenbrief die verwijst naar het aanbestedingsproces in 2014. Het college heeft opdracht gegeven tot onderzoek, dit onderzoek wordt uitgevoerd door Strated Consulting. Het plan van aanpak van dit feitenonderzoek is met ons gedeeld en wij hebben gesprekken gevoerd met de organisatie. Nog in 2021 komen de resultaten van dit onderzoek. Vanuit onze verantwoordelijkheid als accountant zullen wij moeten onderzoeken of de casus nog impact heeft op de huidige processen en op de jaarrekening 2021.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

Update ten aanzien van de frauderisicoanalyse

In ons controleplan hebben wij onze initiële frauderisicoanalyse opgenomen. Als onderdeel van onze tussentijdse controle hebben wij vastgesteld of beheersingsmaatregelen zijn getroffen om deze frauderisico's te ondervangen.

Daarnaast hebben wij de opzet van de interne beheersing van uw belangrijkste financiële processen beoordeeld. Hieruit blijken geen aanvullende frauderisico's ten opzichte van ons controleplan. In onderstaande tabel hebben wij de uitkomsten voor u samengevat.

	Geconstateerd frauderisico	In opzet aanwezige beheersingsmaatregel om risico te ondervangen	Restrisico
1	Doorbreken van beheersingsmaatregelen door het management (verplicht frauderisico met classificatie 'hoog' vanuit de controlestandaarden)	Gezien de aard van het risico hebben interne beheersingsmaatregelen geen effect op het mitigeren van dit risico.	Hoog
2	Frauderisico in de omzetverantwoording	Er is functiescheiding aanwezig tussen de diverse afdelingen. De primaire processen zijn afgescheiden van de verschillende ondersteunende processen en er is sprake van een tegengesteld belang tussen college en raad.	Middel
3	Het risico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd om gunning aan bevriende partij mogelijk te maken.	De gunningscriteria worden bij een inkoop vooraf gedefinieerd. Bevoegde personen cf. mandaat is verplicht deze vooraf bepaalde criteria na te leven. De motivatie tot de keuze wordt vastgelegd door de inkoopafdeling (en is dus achteraf toetsbaar) Er vindt een crediteurenanalyse met voldoende diepgang plaats in de tweede lijn.	Middel

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

Uw interne beheersing

Observaties en bevindingen op basis van onze eerste periode van samenwerking

Op basis van de werkzaamheden die wij de afgelopen periode hebben uitgevoerd, zien wij dat de organisatie bezig is om de interne beheersing te verbeteren. De tweede lijn heeft duidelijke werkprogramma's en rapportages waarin bevindingen en aanbevelingen worden gegeven. De bevindingen in de processen zitten vooral op de eerste lijn. We lichten de verdere details van onze bevindingen in de bijlage toe.

Klik hier voor een toelichting op het *lines of defence*-model.

Beluister de PwC Podcast uit de serie 'Breed perspectief op lokale overheden' voor het belang van de interne beheersing.

	Proces	Line of defence 1	Line of defence 2	T.o.v. 2020
BEDRIJFSVOERING	Inkopen en betalingen	◖	●	→
	Aanbestedingen	○	●	→
	Salarissen	●	●	→
	*Inkomende subsidies	◖	●	→
	IT	◖	◖	→
FYSIEK	Grondexploitatie	●	◖	→
	Bouwleges	◖	●	→
	Inkopen (prestatielevering)	◖	●	↗
	Huuropbrengsten	◖	◖	→
SOCIAAL	Jeugd en WMO	◖	●	↘
	Participatiewet	◖	●	↘
	* Verstrekte subsidies	●	●	→
	Leerlingenvervoer	●	●	→
	* Burgerzaken	●	●	→

Legenda

- ○ In opzet ontoereikend
- ◖ In opzet toereikend, maar één of meerdere beheersmaatregelen bestaan in de praktijk niet
- ● Proces is adequaat opgezet en beheersmaatregelen bestaan
- ◆ Niet van toepassing
- * Tijdens de interim geen werkzaamheden op uitgevoerd

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

Wat is het *lines of defence*-model?

Onze controleaanpak is naast het controleren van de jaarrekening gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het *three lines of defence*-model. Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen:

- In de eerste lijn: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- In de tweede lijn: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar *checks and balances* ingericht zijn om fouten te signaleren.
- In de derde lijn: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

	1e lijn Lijnmanagement	2e lijn Ondersteuning	3e lijn
	Afdelingen, kwaliteitscontrole	Concerncontrol	
Gemeente	• Primair verantwoordelijk voor getrouwheid en rechtmatigheid transacties binnen eigen processen • Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting P&C-producten	• Ondersteunt de afdelingen bij de opti-malisering van de primaire processen • De administratie voert bij de verwerking een aantal primaire controles uit op de eerste lijn	• In overleg tussen de gemeente en PwC is besproken dat de inrichting van de derde lijn niet kostenefficiënt is en derhalve niet van toepassing is
PwC	• Adviseert (met de VIC) preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces • Geeft feedback om leesbaarheid/ informatiewaarde P&C-documenten te verhogen	• Adviseert preventieve interne controle-maatregelen in het ondersteunende proces en de IT • Geeft adviezen om effectiviteit control-werkzaamheden te vergroten	

Wij rapporteren via het push-leftprincipe

Het push-leftprincipe is erop gericht de interne beheersing in de eerste en tweede lijn te optimaliseren. Dit vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de eerste en tweede lijn, dan zullen wij deze daarom rapporteren als bevinding, ook als deze in de derde lijn met verbijzonderde interne controle ondervangen wordt.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Controleomgeving
Fraude en wet- en regelgeving
Uw interne beheersing
IT-risico's en beheersing
Vooruitkijkend
Bijlagen

IT-risico’s en interne beheersing

De algemene IT beheersingsmaatregelen zijn beoordeeld

Het college is verantwoordelijk voor voldoende betrouwbaarheid en continuïteit van de elektronische gegevensverwerking. Dit omvat de voortzetting van de werking van geautomatiseerde applicatiecontroles en geautomatiseerde financiële procedures die afhankelijk zijn van generieke IT-processen en de betrouwbaarheid van alle andere door het systeem gegenereerde informatie die relevant is voor het opstellen van financiële overzichten die vrij zijn van materiële onjuistheden als gevolg van fraude of fouten.

De scope van de IT-audit betreft de financiële administratie en de salarisadministratie

In het najaar van 2021 heeft Gemeente Krimpenerwaard de vragenlijsten van IT over het IT beleid en IT omgeving ingevuld. Dit helpt ons om inzicht te krijgen in de relevante IT-wijzigingen en ontwikkelingen. De scope van de IT-audit voor de jaarrekeningcontrole is het financiële pakket SAP (Civision Middelen en Civision Samenleving) en de salarisadministratie Motion Pro.

Uw IT-omgeving heeft uw aandacht voor noodzakelijke verbeteringen

De IT omgeving beoordelen wij aan de hand van een aantal basis elementen die aanwezig moeten zijn om te kunnen steunen op de interne beheersing rondom de applicaties. Samengevat zijn deze wijzigingsbeheer, informatie beveiliging en continuïteit van de gegevensverwerking. In onderstaande tabel hebben we de resultaten per applicatie weergegeven. Zoals zichtbaar in de tabel zijn er alleen tekortkomingen in de opzet geconstateerd voor SAP, Civison middelen. Deze lichten we verder toe in de bijlagen, IT bevindingen.

● Observaties en bevindingen

● Geen bijzonderheden

			Algemene IT-beheersingsmaatregelen		
			Wijzigings-beheer	Logische toegangsbeveiliging	Continuïteit van gegevens-verwerking
	SAP, Civision middelen	2021	●	●	●
	SAP, Civision samenleving	2021	●	●	●
	MotionPro	2021	●	●	●

Figuur: Ontwikkeling algemene IT-beheersingsmaatregelen

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Vooruitkijkend

03

In deze sectie kijken we vooruit naar de jaarrekeningcontrole en reflecteren we op onderwerpen die relevant kunnen zijn voor uw gemeente of de jaarrekening. We presenteren ook een tijdlijn van de belangrijkste mijlpalen tussen nu en de voltooiing van de definitieve audit.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Gemeente Krimpenerwaard is goed op weg voor de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording als kans

Het college was altijd al verantwoordelijk voor het rechtmatig handelen van de gemeente. Maar in de nieuwe situatie – na de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording over 2022 – neemt het de expliciete verantwoordelijkheid en legt het hierover in de jaarrekening verantwoording af aan de raad. De veelgehoorde term ‘het moest van de accountant’ zal hiermee hopelijk tot het verleden behoren. De kaderstellende en controlerende taak van de raad op de financiële rechtmatigheid van transacties krijgt hierdoor weer extra aandacht.

Vanuit PwC hebben we recent een blog gepubliceerd over ‘De rol van de raad bij de rechtmatigheidsverantwoording’ waarin een zestal adviezen worden geschreven voor raadsleden. Een van die adviezen is: ‘wees helder over de gewenste rapportage door het college’.

We adviseren gemeente Krimpenerwaard om al voor te sorteren op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en (bijvoorbeeld) de paragraaf bedrijfsvoering al hierop in te richten. Vanuit de kadernota komen onder andere de volgende stellige uitspraken naar voren:

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt op basis van de afspraken met de gemeenteraad, aanvullende informatie opgenomen over de individueel geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording;

In de paragraaf bedrijfsvoering beschrijft het college welke actie het onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Ook geeft de commissie BBV een aantal adviezen ten aanzien van de paragraaf bedrijfsvoering, onder andere het advies om:

- kaderstelling op het gebied van bedrijfsvoering niet bij de begroting vorm te geven, maar door middel van de (financiële) verordening of door een nota bedrijfsvoering aan de raad voor te leggen en deze periodiek te herzien.
- afspraken te maken tussen raad en college over de wijze waarop met niet financiële onrechtmatigheden wordt omgegaan. Deze afspraken kunnen onderdeel zijn van de nota bedrijfsvoering of de financiële verordening.

Bij Gemeente Krimpenerwaard is projectplan aanwezig waarin het doel en plan van aanpak duidelijk wordt geschetst. Hiermee is de gemeente goed op weg. De organisatie zoekt proactief afstemming over de scoping, verantwoordingsgrens en toetspunten. Ook is er een concept financiële verordening en nota Misbruik en oneigenlijk gebruik die op de korte termijn geagendeerd staat bij de gemeenteraad. We adviseren om deze afstemming met ons te blijven zoeken en het plan van aanpak verder te implementeren.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Kadernota rechtmatigheid 2021

Ter overbrugging van het jaar uitstel van de rechtmatigheidsverantwoording is de kadernota rechtmatigheid 2021 uitgebracht als addendum op de kadernota rechtmatigheid 2018. Deze kadernota bevat ook stellige uitspraken en aanbevelingen die relevant zijn voor uw gemeente voor het begrotingsjaar 2021:

Stellige uitspraak:

- Niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen uit de Wet fido en bijbehorende regelingen dienen te worden opgenomen en toegelicht te worden in de paragraaf bedrijfsvoering (bijvoorbeeld kasgeldlimiet).

Aanbevelingen:

- Geconstateerde fraude door eigen medewerkers dient te worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Afspraken tussen college en raad over verschuivingen van uitgaven tussen jaarschijven in een meerjarig investeringsbudget moeten worden vastgelegd in de financiële verordening. Zolang aannemelijk is dat het totaal van de uitgaven binnen een investeringsbudget blijft, levert de overschrijding van een jaarschijf, tenzij anders besloten door de raad, geen onrechtmatigheid op. Een overschrijding moet wel worden toegelicht in de jaarrekening.
- Het advies is om kaders op te nemen in de financiële verordening indien specifieke budgetten bij onderuitputting op jaareinde in bestemmings-reserves worden opgenomen. In de nota zijn een aantal opties voor de verwerking hiervan opgenomen.

De kadernota rechtmatigheid 2022 is gepubliceerd

In augustus 2021 is de kadernota rechtmatigheid 2022 verschenen. De commissie BBV geeft in deze nota haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording. De kadernota bevat stellige uitspraken en aanbevelingen die relevant zijn voor uw gemeente. Daarnaast is er een hoofdstuk gewijd (hoofdstuk 2) voor de raadsleden waarin op hoofdlijnen uitleg wordt gegeven over het begrip rechtmatigheid en de rollen die de verschillende partijen hebben rondom de toepassing van rechtmatigheid. Wij bevelen u aan om kennis te nemen van dit hoofdstuk. In de kadernota komen de volgende stellige uitspraken en aanbeveling naar voren:

Stellige uitspraken:

- Bepaal de verantwoordingsgrens met de raad en leg deze vast in de financiële verordening.
- Het normenkader moet worden vastgesteld door de raad.
- In de bedrijfsvoering paragraaf geeft het college een toelichting op alle afwijkingen (boven de rapporteringsgrens).
- Ontbrekende afrekeningen van subsidies leiden niet tot een onrechtmatigheid.
- De raad moet regels voor begrotingsonrechtmatigheid vastleggen in de financiële verordening.

Aanbeveling:

- Afspraken over verschuivingen tussen jaarschijven vastleggen in de financiële verordening.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Impact van Covid-19

Impact Covid-19 voor de jaarrekening(controle) 2021

Afgelopen jaar is vanuit de sectorgroep binnen PwC een ‘praatplaat’ en een ‘actieplan’ ontwikkeld om u en uw gemeente te ondersteunen in het gesprek over de impact van Covid-19 op de financiële positie en de getrouwheid en rechtmatigheid van transacties van gemeenten en provincies. Wat we hebben gezien is dat gemeenten over wendbaarheid beschikten. In korte tijd zijn diverse acties ondernomen om de burger goed van dienst te zijn en waarmee ook ‘getrouwheid’ en ‘rechtmatigheid’ zoveel mogelijk in acht werden genomen. De aandachtspunten die we voorgaand jaar met elkaar hebben geïdentificeerd gelden nog steeds. Desalniettemin hebben we een actualisatie uitgevoerd waarbij we uw aandacht vragen voor met name de volgende ontwikkelingen:

- Het vaststellen van de identiteit van burgers bij Tozo-aanvragen (Tozo 4 en Tozo 5) zonder een ID-kaart of paspoort in te zien leidt tot een onrechtmatigheid. Gemeente Krimpenerwaard heeft het proces rondom uitkeringen (incl. ToZo) uitbesteed aan de ‘Gemeenschappelijke Regeling Regional Bureau Zelfstandingen’. We raden het college aan om te (laten) bevestigen dat daar de werkwijze wordt gehanteerd waarbij de identiteit wordt vastgesteld middels het inzien van een ID-kaart of paspoort.
- Heb aandacht voor het (zichtbaar) toetsen van maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) in relatie tot IB-signalen gerelateerd aan Tozo-uitkeringen.
- Waarborg dat goed inzichtelijk wordt gemaakt (op basis van de hardheids-clausule) waarom bepaalde keuzes gemaakt worden en waarom bepaalde subsidies wel of niet anders worden vastgesteld dan initieel verleend.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Het sociaal domein en sociale zaken

Het sociaal domein heeft voldoende aandacht in de controle

Interne controle sociaal domein

De interne controle op het proces sociaal domein heeft op het eerste half jaar al plaatsgevonden. Om minder afhankelijk te zijn van de verklaring van derden en het proces in eigen beheer te hebben voert de Gemeente zelf werkzaamheden uit op de prestatielevering van de zorgkosten. De organisatie heeft proactief het plan van aanpak voor de vaststelling met ons besproken en afgestemd. De gemeente start in een vroeg stadium met testwerkzaamheden omtrent de prestatielevering. Voor onze controle betekent dat de prestatieleveringen tijdig zijn vastgesteld.

Kwaliteitscontrole sociaal domein en sociale zaken

De kwaliteitscontrole op de Jeugd en WMO en sociale zaken wordt met veel zorgvuldigheid uitgevoerd, hier komen bevindingen uit die van belang zijn voor de gemeente om op te volgen. Deze bevindingen kunnen leiden naar niet naleving van wet en regelgeving. In de controle van het eerste half jaar hebben wij, in lijn met de conclusie van concerncontrol, vastgesteld dat de bevindingen in het proces niet hebben geleid tot financiële fouten of onrechtmatigheden. De belangrijkste bevindingen hebben we opgenomen in dit rapport, zie hiervoor de volgende pagina.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Wet normering topinkomens (1/2)

De impact van WNT-wijzigingen voor gemeente Krimpenerwaard zijn beperkt

Uw WNT-norm 2021

Het algemeen voltijds- en voljaarsbezoldigingsmaximum voor 2021 is met ingang van 1 januari 2021 €209.000 (2020: €201.000).

Aandachtspunten WNT-verantwoording 2021

De volgende aandachtspunten zijn mogelijk relevant voor de WNT-verantwoording 2021 van uw gemeente:

- Ontvangt een topfunctionaris ook nog een bezoldiging op andere gronden dan de topfunctie? Dan moet u (vanaf 2021!) mogelijk een extra overzicht in uw WNT-verantwoording opnemen.
- Hebt u niet-topfunctionarissen in dienstbetrekking die in 2021 méér bezoldiging ontvangen dan hun deeltijdfactor x €209.000, dan moet u deze (op functie) als ‘overige functionarissen’ in de WNT-verantwoording opnemen. In afwijking van 2020 wordt vanaf 2021 de periode waarin de betrokken functionaris in dienst was niet langer vermeld.

Wijzigingen WNT vanaf 2022

Het algemeen voltijds- en voljaarsbezoldigingsmaximum is voor 2022 verhoogd naar €216.000 (2021: €209.000). Voor topfunctionarissen zonder dienstverband worden de maxima €28.700 (2021: €27.700) per maand voor de eerste zes maanden plus €21.700 (2021: €21.000) per maand voor de tweede zes maanden, met een maximum uurtarief van €206 (2021: €199).

Bijlage Wet normering topinkomens (WNT)	
	U hebt 2 topfunctionarissen die u dient te verantwoorden in de jaarrekening
	De huidige topfunctionarissen zijn beide in loondienst
	U hebt in 2021 geen (ontslag) vergoedingen gesignaleerd die boven de WNT-grens uit zullen komen.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Overige ontwikkelingen

Voorziening voor achterstallig onderhoud van toepassing per 1 januari 2021, nieuwe handreiking over incidentele baten en lasten en per 1 juli 2022 treedt de omgevingswet in werking

Voorziening achterstallig onderhoud

In de notitie materiële vaste activa 2020 is een stellige uitspraak opgenomen inzake de voorziening achterstallig onderhoud; deze is vanaf 2021 van toepassing. De stellige uitspraak stelt dat er in geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, een voorziening moet worden gevormd.

Het is belangrijk om een inventarisatie te maken van het achterstallig onderhoud, waarbij ook een financiële vertaling wordt gemaakt voor de benodigde voorziening. Het is handig om hier het meerjarenonderhoudsplan als basis voor te nemen.

De kosten die worden gemaakt voor de uitvoering van het onderhoud dienen ten laste van de gevormde voorziening te worden verantwoord.

Achterstallig onderhoud kan ook worden verholpen door de betreffende activa versneld te vervangen. In dit geval hoeft er geen voorziening te worden gevormd.

Incidentele baten en lasten

In 2021 is er een handreiking ‘verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten’ uitgekomen die een toelichting geeft over de verduidelijking van de structurele en incidentele baten en lasten in de jaarrekening. Deze handreiking geeft inzichten, uitgangspunten en voorbeelden voor het opstellen van de incidentele baten en lasten in de jaarrekening.

Omgevingswet

De omgevingswet treedt per 1 juli 2022 in werking. De wet is bedoeld om te zorgen voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving en om met overzichtelijkere regels de leefomgeving meer in samenhang in te richten.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Overige ontwikkelingen

Aankomende wijzigingen in de controleverklaring van accountants ten aanzien van fraude

Achtergrond

In september heeft de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) een consultatiedocument uitgebracht met voorgestelde wijzigingen in de door accountants vanaf het boekjaar 2022 te verstrekken controleverklaringen bij jaarrekeningen. Het betreft zowel wettelijke als vrijwillige controleopdrachten. De wijzigingen zien op de door de NBA, in afstemming met de door de minister van Financiën aangestelde kwartier-makers, verplichte uitgebreide rapportage door accountants over de uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van fraude en continuïteit.
Tevens heeft de NBA aangekondigd dat bij Organisaties van Openbaar Belang (OOB's) reeds in de controleverklaring bij de jaarrekening over het boekjaar 2021 moet worden gerapporteerd over fraude. Bij andere organisaties wordt een pilot uitgevoerd met betrekking tot de uitgebreide controleverklaring ten aanzien van fraude en continuïteit.

Deze wijzigingen zullen derhalve ook van invloed zijn op de controleverklaring die wij vanaf 2022 bij de jaarrekening van gemeente Krimpenerwaard verstrekken en het is van belang dat wij hiervoor gezamenlijk de voorbereidingen treffen.

Fraude

Ten aanzien van fraude zullen wij op basis van de aangepaste standaard gaan rapporteren over de risico-inschatting, verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Ten behoeve daarvan zullen we het fraudepreventieprogramma van de gemeente onderzoeken, waaronder:

- de implementatie van een gedragscode met ethische gedragsregels voor het creëren van een cultuur van eerlijkheid;
- de door het management uitgevoerde frauderisicoanalyse;
- de maatregelen van interne beheersing die getroffen zijn om specifieke frauderisico's te mitigeren;
- de wijze waarop het management opvolging geeft aan meldingen van klokkenluiders of andere signalen van fraude;
- het opstellen van een redresplan en uitvoeren en monitoren van de acties.

Wij adviseren u te beoordelen wat de kwaliteit is van uw fraudepreventie-programma en indien nodig tijdig maatregelen te treffen om de kwaliteit van dit programma te verbeteren aangezien de kwaliteit van dit programma mede bepalend is voor de bevindingen die wij in de controleverklaring zullen (moeten) rapporteren. Wij adviseren u tevens om hierover zelf in de risicoparagraaf in uw paragraaf bedrijfsvoering te rapporteren zodat wij hier in onze controle-verklaring naar kunnen verwijzen en de door u gerapporteerde informatie kunnen bevestigen.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Overige ontwikkelingen

Organisatiewijziging Krimpenerwaard vooruit

Organisatiewijziging Krimpenerwaard vooruit

Per 1 januari 2022 gaat de gemeente de organisatiestructuur wijzigen. Met de verandering in de organisatiestructuur zijn er ook veranderingen in de interne beheersing met name de functies en bevoegdheden binnen de afdelingen. Hierin vindt een verschuiving plaats en geen reorganisatie. We adviseren de interne beheersing hierin mee te nemen door de procesbeschrijvingen hierop aan te passen en eventuele risico's die uit deze wijziging voortkomen te inventariseren. Veranderingen in de interne beheersing kunnen bijvoorbeeld zijn het aanpassen van de gebruikersprofielen in de applicaties en mandaatregelingen.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Het controleproces en voorbereidingen voor de eindejaarscontrole

Om aan uw behoeften te kunnen voldoen en het proces voor de jaareindecontrole verder te kunnen verbeteren, vinden we het belangrijk om het proces periodiek te evalueren en onze bevindingen met u te delen.

Onze samenwerking is goed, open en plezierig

Gedurende onze interim-controle ondervonden we een goede, open en plezierige samenwerking met uw team. De huidige werkdruk van uw team met betrekking tot interim was hoog door huidige en komende personeelswisselingen. Dit heeft niet gezorgd voor vertraging in het proces.

Client Connect

Om u te ondersteunen bij uw voorbereidingen van de jaareindecontrole, heeft u een gedetailleerde lijst ontvangen van specificaties die in Client Connect moeten worden gezet. We hebben de lijst besproken met de ambtelijke organisatie. Een tijdige levering van alle items voor aanvang van de controle is nodig voor een soepel controleproces en om overschrijdingen te voorkomen.

Vroegtijdige toetsing

Op uw verzoek gaan we met onze WNT- specialisten in februari de controle uitvoeren op de WNT verantwoording en daarnaast de controle op de naleving van de Europees aanbestedingswet van de eerste 10 maanden. Tijdens de interim hebben we werkzaamheden uitgevoerd op de eerste twee kwartalen van de IC controles in scope.

Huidige uren versus geplande uren

Tijdens de interim-controle bespraken we met de gemeente dat de planningsfase uren conform geplande uren besteed zijn. De interim controle is nog onderhanden, hiervan communiceren wij de gemaakte uren na afronding van de werkzaamheden. In het budget 2021 zitten een aantal onderwerpen waarvan wij impact 2021 nog onvoldoende kunnen inschatten 1) wijzigingen in SiSa regelingen, (2) Impact Covid-19, (3) implementatie rechtmatigheidsverantwoording en (4) onderzoeksresultaten fraude casus en eventuele aanvullende werkzaamheden voor controlejaar 2021. Wij zullen de geschreven uren, communiceren in de periodieke urenoverzichten en indien meer duidelijk is over verwachting van de uren, zullen we dit ook kenbaar maken.

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Rechtmatigheidsverantwoording
Impact van Covid-19
Het sociaal domein
Wet normering topinkomens
Overige ontwikkelingen
Het controleproces
Controleplanning
Bijlagen

Controleplanning

Een overzichtelijk controleproces

In onderstaande tijdlijn presenteren we de belangrijke fasen van onze controle. Verandering ten opzichte van de planning in de controle plan is de toevoeging van de werkzaamheden van februari.

Aug - sept

Planningsfase

- Kennis nemen ontwikkelingen gemeente
- Opzetten en bespreken risicoanalyse
- Controleplanning opstellen
- Afspraken met organisatie maken over planning en oplevering

Opdrachtbevestiging *raad*

Sept - oktober

Controle opzet processen

- Bespreken opzet financiële processen
- Vaststellen of processen in de praktijk ook bestaan zoals ze beschreven zijn
- Bespreken controleplan

Controleplan *raad*

November

Controle werking processen

- Gegevensgerichte controles op de processen van het eerste en tweede kwartaal, gebruik maken van de interne controle werkzaamheden
- Bespreken risicovolle dossiers met organisatie/directie ter voorbereiding op jaarrekeningcontrole
- Met de organisatie op te leveren specificaties jaarrekeningcontrole bespreken

Managementletter *college*

Managementmeeting *organisatie*

Februari en Maart - mei

- Europees aanbesteden eerste 10 maanden
- WNT controle

- Uitvoeren jaarrekeningcontrole
- Controle van derden ontvangen verantwoordingen
- Gegevensgerichte controles op de processen van het derde en vierde kwartaal, gebruik maken van de interne controle werkzaamheden

Accountantsverlag *raad*

Controleverklaring *raad*

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

Bijlagen

In dit hoofdstuk hebben we de bijlagen opgenomen waaronder detailbevindingen en een overzicht van de vereiste communicatie.

04

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

# 2020-1	Detailbevinding in proces inkopen en betalingen	Status 2021	Status 2020	Risico en managementreactie	Prioriteit
Line of defence ①	**Bevinding** Vanuit de controle vastgesteld dat er een factuur is goedgekeurd door een andere medewerker dan de budgethouder, dit is niet conform de budgethouder regeling. **Omschrijving bevinding en aanbeveling** Het risico op ongeautoriseerde inkopen. Voor de jaarrekeningcontrole kunnen wij niet steunen op de autorisatie van de facturen. We adviseren de budgethouders regeling en aanwijzingsbesluiten verder te actualiseren en in te richten in de financiële administratie SAP. Dit is conform de aanbeveling vanuit concerncontrol. Voor de jaarrekeningcontrole zullen we op basis van een steekproef, gegevensgericht, de juistheid van de facturen controleren.	●	●	**Risico** Risico op ongeautoriseerde inkopen. **Managementreactie** Het geactualiseerde aanwijzingsbesluit budgethouders 2021 is op 4 oktober 2021 ondertekend door de algemeen directeur. De financieel consulenten zijn gestart met het ondertekenen van de aanwijzingsbesluiten deelbudgethouders 2021 door budgethouders/afdelingsmanagers. Als gevolg van de organisatiewijziging per 1 januari 2022 zullen budgethoudersregeling en aanwijzigingsbesluiten aangepast worden.	**Prioriteit** Laag

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2018-6	Detailbevinding in proces inkopen (prestatielevering)	Status 2021	Status 2020	Risico en managementreactie	Prioriteit
Line of defence ①	**Bevinding** Op basis van de budgethouders regeling is de budgethouder verantwoordelijk voor de goedkeuring van de factuur inclusief de beoordeling van de prestatielevering. De bewijsvoering wordt niet zichtbaar vastgelegd. **Omschrijving bevinding en aanbeveling** Er bestaat een risico dat facturen onrechtmatig worden betaald. Wij adviseren u om de controle van de prestatielevering zichtbaar vast te leggen bij de goedkeuring van de factuur. Dit is conform de aanbeveling van concerncontrol en conform arti.6 lid 2 sub f van de budgethouders regeling. Voor de jaarrekeningcontrole zullen we op basis van een steekproef, gegevensgericht, de rechtmatigheid van de facturen controleren.	●	●	**Risico** Risico op onrechtmatige inkopen. **Managementreactie** Het opvoeren van bewijsstukken om de prestatielevering vast te kunnen stellen (voor facturen incl. BTW groter dan € 25.000) blijft een punt van aandacht. Het gaat vaak goed, via de financieel consulenten zullen (deel)budgethouders hier nogmaals actief op gewezen worden.	**Prioriteit** Middel

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2018-1	Detailbevinding in proces Europees aanbesteden	Status 2021	Status 2020	Risico en managementreactie	Prioriteit
Line of defence ①	**Bevinding** Het proces in de eerste lijn is in opzet toereikend, met uitzondering van de volledigheid. In de eerste lijn zijn geen beheersmaatregelen opgenomen om de volledige naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen te waarborgen. **Omschrijving bevinding en aanbeveling** Risico voor de jaarrekening is dat inkopen niet Europees zijn aanbesteed terwijl dat wel had gemoeten. Eventuele financiële onrechtmatigheden zijn achteraf niet te corrigeren. Wij adviseren de organisatie om te inventariseren of de mogelijkheid bestaat dat de consultatie van de inkoopadviseurs formeel kan worden, zodat toetsing van de juiste aanbestedingsprocedure vooraf kan plaatsvinden. In de crediteurenanalyse op de tweede lijn wordt de controle op inkopen met voldoende diepgang uitgevoerd. Deze controle kan signalen (bijvoorbeeld afloop contracten) afgeven voor nieuwe Europese aanbestedingen en het is ook eerder zichtbaar bij welke contracten er een overstijging dreigt. Dit is wel een detectieve controle die één keer per jaar wordt uitgevoerd. We adviseren de analyse periodiek uit te voeren zodat mogelijke onrechtmatigheden eerder ontdekt worden.	●	●	**Risico** Risico op niet naleving van Europees aanbestedingswet. **Managementreactie** We zijn zeker bereid om onderzoek te doen naar de mogelijkheid voor een formele consultatie van de inkoopadviseurs als toetsing vooraf op de juiste aanbestedingsperiode, echter vraagt dit tijd. Vanwege de huidige organisatorische veranderingen zal de doorlooptijd van dit onderzoek meer tijd vragen. De verwachting is dat in het tweede kwartaal 2022 dit afgerond kan zijn.	**Prioriteit** Hoog

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2019-2	Detailbevinding in proces grondexploitaties	Status 2021	Status 2020	Risico en managementreactie	Prioriteit
Line of defence ②	**Bevinding** Formele vastlegging van toetspunten bij concerncontrol. **Omschrijving bevinding en aanbeveling 2021** Voor de grondexploitaties interne controle en aanpak zijn er slagen gemaakt dit jaar bij concerncontrol. We missen alleen de formele vastlegging van de interne controleaanpak en controlepunten in het werkplan. Het werkplan moet controlepunten bevatten die waarborgen dat de winstneming conform het BBV is, dat de verliesvoorziening juist is verantwoord en of de categorisering van 'warme gronden' kan worden toegepast. We hebben op 15 november het werkplan ontvangen, de status van de bevinding is dus opgevolgd.	●	●	**Risico** Risico voor de jaarrekening is dat de grondexploitaties onjuist zijn gewaardeerd. **Managementreactie** Het werkplan, maar ook de inrichting van de controlewerkzaamheden zijn in het eerste kwartaal 2021 aangepast met gebruik van de handreiking van de accountant. Deze controle werkzaamheden hebben uitsluitend betrekking op de actieve grondexploitaties. De werkzaamheden rondom winst of verlies maken geen deel uit van de tussentijdse controlewerkzaamheden. Deze komen aan bod bij de controlewerkzaamheden bij de jaarrekening (eerste kwartaal volgende jaar). De categorisering van "warme gronden" maakt geen deel uit van interne controle van de actieve grondexploitaties. Deze maken onderdeel uit van de balanspost voorraden en zijn begrepen in de eindejaar werkzaamheden (samenstelling balans).	Middel

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang of risico geaccepteerd door de Gemeente
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2018-4	Detailbevinding in proces bouwleges	Status 2021	Status 2020	Risico en managementreactie	Prioriteit
Line of defence ①	**Bevinding** Er zijn bevindingen vanuit concerncontrol die wij onderschrijven en terugkomen in de IC-rapportages. Dit betekent dat er leemtes zijn in de interne beheersing van de eerste lijn die deze bevindingen niet opvangen. **Omschrijving bevinding en aanbeveling 2021** Risico voor de jaarrekening is dat opbrengsten uit bouwleges onvolledig zijn verantwoord. Belangrijke waarborg hiervoor is het toetsen van de bouwsom door een derde persoon en de vastlegging ervan. De bevindingen in het proces zijn: • Geen documentatie aanwezig van toetsing bouwsom of specificatie van de opgegeven bouwsom • Geen tweede controle aanwezig op de bouwsom boven de 50.000 • Het missen van legesfacturen en debiteurnummers Wij bevelen aan om de procedure omtrent het toetsen van de bouwsom aan te scherpen en zichtbaar vast te leggen.	● ●	●	**Risico** Risico op onvolledige bouwleges. **Managementreactie** Wij zullen deze aanbeveling over nemen en de procedure aanscherpen.	**Middel**

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden

● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang of risico geaccepteerd door de Gemeente

● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2021-1	Detailbevinding in proces Jeugdhulp en WMO	Status 2021	Status 2020	Risico en aanbeveling	Prioriteit
Line of defence ①	**Bevinding** Er zijn bevindingen vanuit de kwaliteitscontrole die wij onderschrijven en terugkomen in de IC-rapportages. Dit betekent dat er leemtes zijn in de interne beheersing van de eerste lijn die deze bevindingen niet opvangen. **Omschrijving bevinding en aanbeveling** Het risico betreft onrechtmatige kosten. De kwaliteitscontrole verricht met zorgvuldigheid de controle op Jeugd en WMO. De bevindingen die hieruit komen hebben invloed op een rechtmatige verlening. We adviseren de eerste lijn om deze bevindingen op te volgen en de interne beheersing zo in te richten dat de interne beheersingsmaatregelen onderstaande bevindingen voorkomen. De belangrijkste bevindingen zijn: • Aanvraag zonder beschikking • Geen checklist aanwezig om een sociaal medische indicatie te controleren • Geen aanwezigheid van een ondersteuningsverslag of budgetplan • Overschrijdingen onderzoekstermijn en beslistermijn • Geen uitwerking van de PGB berekening	●	N.v.t	**Risico** Risico op onrechtmatige zorgkosten. **Managementreactie** De afdeling SD heeft haar kwaliteitscontrole de laatste jaar geïntensiveerd en er is naast de wettelijke rechtmatigheidsaspecten focus toegevoegd op kwaliteitsaspecten. Dit om naast alleen het financiële ook de inzicht te krijgen in de kwaliteit van onze processen. Vooral als gevolg van deze intensivering en focus worden “nieuwe bevindingen” gedaan op het kwaliteitsaspect. Maar ook de toenemende vraag in het sociaal domein en onze personele capaciteit verklaart dat de interne beheersing soms onder druk staat. De betreffende bevindingen zijn al opgenomen in onze IC rapportages en op basis hiervan hebben we deze aanbevelingen overgenomen. Hierbij is wel de nuance te maken dat deze bevindingen niet zonder meer leiden tot financiële rechtmatigheidsfouten en daarmee samenhangende onrechtmatige zorgkosten omdat de bevindingen vooral over de kwaliteit van de processen gaan.	**Prioriteit** Middel

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2021-2	Detailbevinding in proces participatiewet	Status 2021	Status 2020	Risico en aanbeveling	Prioriteit
Line of defence ①	**Bevinding** Er zijn bevindingen vanuit de kwaliteitscontrole op sociale uitkeringen (inclusief SISA) die wij onderschrijven en terugkomen in de IC-rapportages. Dit betekent dat er leemtes zijn in de interne beheersing van de eerste lijn die deze bevindingen niet opvangen. **Omschrijving bevinding en aanbeveling** Het risico betreft onrechtmatige kosten. De kwaliteitscontrole verricht met zorgvuldigheid de controle op de sociale zaken en SISA. De bevindingen die hieruit komen hebben invloed op een rechtmatige verlening. We adviseren de eerste lijn om deze bevindingen op te volgen en de interne beheersing zo in te richten dat de interne beheersingsmaatregelen onderstaande bevindingen voorkomen. De belangrijkste bevindingen zijn: • Gebruik van foutieve beschikking • Inkomen is afgezet tegenover foutieve norm • Toekenning van uitkering waarbij niet is vastgelegd dat de klant in de gemeente woont • Bijschrijvingen, giften of auto's worden niet onderbouwd in het rapport of niet als inkomsten op de uitkering in minder gebracht • Herstel termijnen worden te laat opgelegd	●	N.v.t	**Risico** Risico op onrechtmatige zorgkosten. **Managementreactie** De afdeling SD heeft haar kwaliteitscontrole de laatste jaar geïntensiveerd en er is naast de wettelijke rechtmatigheidsaspecten focus toegevoegd op kwaliteitsaspecten. Dit om naast alleen het financiële ook de inzicht te krijgen in de kwaliteit van onze processen. Vooral als gevolg van deze intensivering en focus worden "nieuwe bevindingen" gedaan op het kwaliteitsaspect. Maar ook de toenemende vraag in het sociaal domein en onze personele capaciteit verklaart dat de interne beheersing soms onder druk staat. De betreffende bevindingen zijn al opgenomen in onze IC rapportages en op basis hiervan hebben we deze aanbevelingen overgenomen. Hierbij is wel de nuance te maken dat deze bevindingen niet zonder meer leiden tot financiële rechtmatigheidsfouten en daarmee samenhangende onrechtmatige zorgkosten omdat de bevindingen vooral over de kwaliteit van de processen gaan.	**Prioriteit** Middel

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2018 - ACV	Detailbevinding in proces huuropbrengsten	Status 2021	Status 2020	Risico en aanbeveling	Prioriteit
Line of defence ①	**Bevinding** Er zijn geen zichtbare controle aanwezig op de doorvoer van mutaties in de huuradministratie. **Omschrijving bevinding en aanbeveling** Alle vastgoedobjecten zijn opgenomen in een database (Access) en worden handmatig bijgehouden door een medewerker. Daarnaast zijn de huurcontracten ook opgenomen in Djuma. Er is gewerkt aan een lijst met alle panden van de Gemeente, deze lijst met panden is uiteindelijk gevormd door middel van budgetten, begrotingen en SVHW overzichten. Op deze lijst in Access worden mutaties handmatig verwerkt. Het handmatig verwerken van mutaties wordt uitgevoerd door één medewerker zonder afgedwongen zichtbare controles van andere medewerkers. Dit kan zorgen voor een niet juiste en volledige verwerking van de mutaties.	●	●	**Risico** Risico voor uw organisatie is ongeautoriseerde mutaties die kunnen zorgen voor onvolledigheid van de huuropbrengsten. **Managementreactie** Medewerker ondersteuning vastgoed houdt de mutaties in Acces bij. Er wordt periodiek een uitdraai gemaakt van deze data, waarin aangegeven staat wat er aan huren geïnd is. Deze lijst wordt door Teamleider accommodaties gecheckt. Steekproefsgewijs wordt een aantal factureringsopdrachten door de Controller uitgelicht. Daarnaast krijg de Teamleider accommodaties alle factuuropdrachten een cc, waar op steekproefsgewijs een controle op wordt uitgevoerd en een notitie is vastgelegd.	**Prioriteit** Laag

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

2021-1	Detailbevinding logische toegangsbeveliging SAP civision middelen, samenleving en MotionPro	Status 2021	Status 2020	Risico en aanbeveling	Management reactie
Line of defence ①	**Bevinding** Bij gemeente Krimpenerwaard worden geen zichtbare periodieke controls op autorisaties en bevoegdheden van medewerkers uitgevoerd. Deze bevinding is van toepassing op SAP civision middelen, samenleving en MotionPro. De rechten van uitdienstreders worden niet tijdig ingetrokken bij SAP civision middelen. In de praktijk worden de rechten van uitdienstreders niet altijd tijdig ingetrokken. De beheerders krijgen niet altijd een melding van de uitdiensttreding.	●	nvt	**Risico en aanbeveling** Risico voor de organisatie is dat er ongeautoriseerde en/of onrechtmatige handelingen plaatsvinden in SAP civision middelen. Wij adviseren de organisatie om dit periodiek te controleren en de resultaten voor deze controle schriftelijk vast te leggen. De implicatie voor de controle van 2021 is dat we de werking van deze procedure (nog) niet kunnen testen. Onze aanpak ten aanzien van de IT general controls zal nog steeds gegevensgericht zijn. **Prioriteit** Laag	**Management reactie** Op netwerkniveau worden door systeembeheer de rechten van uitdiensttreders wel op tijd ingetrokken. Functioneel beheerders krijgen via TOPdesk een melding van uit dienst. Toegang tot specifieke applicaties zoals SAP is niet mogelijk buiten de VDI omgeving van de gemeente om. Het uitvoeren van onrechtmatige handelingen door oud medewerkers is hierdoor uitgesloten. Voor geconstateerde bevinding wordt verbetering in het proces nagegaan.

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

#2021-2	Detailbevinding logische toegangsbeveiliging SAP civision middelen, samenleving en MotionPro	Status 2021	Status 2020	Risico en aanbeveling	Management reactie
Line of defence ①	**Bevinding** De admin rechten in de applicaties zijn ruim of toebedeeld aan generieke accounts. Ten opzichte van eerdere jaren is dit afgenomen. Civision Samenleving: Er wordt gebruik gemaakt van 1 generieke account. Civision Middelen: Er wordt gebruik gemaakt van 7 generieke accounts. Motion Pro: Er zijn drie medewerkers van de salarisadministratie die superuser rechten hebben.	●	nvt	**Risico en aanbeveling** Risico voor de organisatie is dat er ongeautoriseerde en/of onrechtmatige handelingen plaatsvinden in CiVision Middelen en CiVision Samenleving. Wij adviseren om vast te stellen of de generieke accounts zijn gebruikt voor het verrichten van ongeautoriseerde en/of onrechtmatige handelingen en de generieke accounts te minimaliseren. De implicatie voor de controle van 2021 is dat we de werking van deze procedure (nog) niet kunnen testen. Onze aanpak ten aanzien van de IT general controls zal nog steeds gegevensgericht zijn. Daarnaast zullen wij een test uitvoeren op de superusers mutaties in 2021. **Prioriteit** Laag	**Management reactie** Deze generieke accounts zijn noodzakelijk voor het uitvoeren van updates en testen binnen de applicaties. Het is niet mogelijk om zonder toestemming van systeembeheer (gemeente) gebruik te maken van deze inlogaccounts.

● Nieuw geïdentificeerde detailbevinding
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, onderhanden
● Eerder gerapporteerde detailbevinding, geen voortgang
● Opgeloste detailbevinding

Inleiding
Inhoudsopgave
Onze boodschappen
Controlekader
Vooruitkijkend
Bijlagen
ISA-vereisten

Onze communicatie over de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle

Vereiste communicatie op grond van de controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountantsverslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
De zaken die zijn aangemerkt als kernpunten van de controle	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit			●
Beschrijving van de reikwijdte en timing van de controle, waaronder significante risico's	●		●